МОТИВИ

Към проекта на Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони

I. Причини за приемането на акта

Проектът на **Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони** е изготвен във връзка с параграф 16 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за биологичното разнообразие - ЗБР (обн., ДВ, бр. 88 от 2023 г.) съгласно, който Министерският съвет следва да приведе наредбата по чл. 28, ал. 1 от ЗБР в съответствие с измененията в него в 6-месечен срок от влизането му в сила.

С влезлият в сила ЗИД на ЗБР се конституират органи за управление на мрежата Натура 2000 на национално и на регионално ниво. Съгласно разпоредбите на новия чл. 115а **министърът на околната среда и водите се определя за орган за управление на мрежата „Натура 2000“ на национално ниво**. Министърът изпълнява функции, свързани с: 1. Разработване и утвърждаване на методически ръководства и указания с цел прилагане на единен подход в планирането и управлението на мрежата „Натура 2000“; 2. Подпомага методически органите за управление на защитените зони на регионално ниво, включително чрез организиране и провеждане на регулярни семинари и обучения на участниците по специфични теми, свързани с „Натура 2000“; 3. Утвърждава правилник за работата на комитетите на заинтересованите страни; 4. Утвърждава плановете за управление и техните актуализации и промени след разглеждане от Националния съвет по биологичното разнообразие (НСБР) и др.

Дейността на националния орган за управление на мрежата се подпомага от **разширен състав на** НСБР, който включва представители на териториални и местни органи на власт и национално представени синдикални, работодателски, секторни и други организации, което е посочено в чл. 116 от закона. Съветът: проследява и обсъжда напредъка в управлението на мрежата „Натура 2000“; дава становища в процеса на разработване на стратегически документи по управление на мрежата „Натура 2000“, както и стратегически документи, свързани с типовете природни местообитания и видовете – предмет на опазване в защитените зони; прави предложения за по-ефикасно и по-ефективно прилагане на политиките по „Натура 2000“ и др.

Органи за управление на регионално ниво на защитените зони съгласно чл. 117а на ЗБР са:

1) Директорите на регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) за териториалния обхват на дейност на съответната РИОСВ;

2) Директорите на дирекциите на националните паркове (ДНП) - за защитените зони на териториите на националните паркове по Закона за защитените територии (ЗЗТ) и

3) Директорът на Басейнова дирекция „Черноморски район“ (БДЧР) за защитените зони и частите от защитени зони, попадащи в морските пространства на Република България.

Всеки един от органите за управление на регионално ниво на защитените зони е предвидено да работи с активното участие на заинтересованите страни. В тази връзка, чрез издаване на заповед съответният директор ще определя състава на съответния **Комитет на заинтересованите страни**. Условията и редът за определяне на състава на Комитетите на заинтересованите страни, както и работата им следва да бъдат в съответствие с правилник, който се утвърждава от министъра на околната среда и водите.

С промените в чл. 27 се въвежда задължително изискване за защитените зони да се разработват териториални планове за управление на защитени зони (ТПУ) - общо 19 бр. Отговорни структури са органите за управление на защитените зони на регионално ниво, като Комитетите на заинтересованите страни участват в целия процес по разработване, актуализация и промяна на плановете за управление.

Определя се срок до 4 години от влизането в сила на изменението и допълнението на ЗБР за организиране на разработването планове за управление.

Също така, съгласно § 17 от Преходните и заключителните разпоредби на влезлият в сила ЗИД на ЗБР, се предвижда министърът на околната среда и водите да утвърди методическо ръководство за разработване на ТПУ по чл. 27, ал. 1 от ЗБР в срок до една година от влизането в сила на закона.

Предвид законовата делегация за привеждане на действащата към момента Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони, приета с ПМС № 349/ 2008 г. (обн., ДВ бр. 7 от 2008г.) в съответствие със ЗИД на ЗБР и естеството на приетите изменения в закона е целесъобразно да бъде приета нова Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони, тъй като:

1. Съгласно чл. 117а от ЗБР се създават органи за управление на защитени зони и части от тях на регионално ниво, каквито не бяха определени до изменението на ЗБР и които по своята същност изцяло променят концепцията за създаване на планове за управление на защитени зони.
2. В действащата наредба не е предвидено създаването на комитет на заинтересованите страни, което допълнително предполага промяна в начина на разработване, утвърждаване и промяна на тези планове.
3. Премахната е възможността планове за управление на защитени зони да се разработват от други държавни органи и техни поделения в сферата на своята компетентност, от общини и техни сдружения, от научни и академични институти и неправителствени екологични организации, а със ЗИД на ЗБР задължението е вменено на РИОСВ, ДНП и БДЧР като органи за управление на защитените зони на регионално ниво.
4. Налага се и изменение в наименованието на наредбата предвид въвеждането на териториален принцип на управление на защитените зони.

Всичко това води до необходимостта от издаване на нова наредба, предвид че измененията в съществуващата наредба са многобройни и съществени. В тази връзка е изработен проект на нова **Наредба за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони**, структурирана в три глави,

които регламентират обекта, предмета и целта на ТПУ, реда за тяхното разработване, утвърждаване, преразглеждане и актуализация. Регламентира се и ред за извършване на промени в плановете, както и участието на всички заинтересовани страни и широката общественост във всяка от тези процедури. В наредбата са съобразени и допълнително конкретизирани законовите правомощия и задължения на органите за управление на защитените зони на национално и регионално ниво, както и участието на комитетите на заинтересованите страни и на НСБР в процесите по разработване, преразглеждане, промени и актуализация на ТПУ, съгласно чл. 115а - 117а от ЗБР. Конкретизирано е участието на комитетите на заинтересованите страни в целия процес по разработване, актуализация и промяна на ТПУ, чрез съответните предвиждания за обсъждане и съгласуване на проектите на ТПУ, техните актуализации и промени в процеса на тяхното разработване, в хода на процедурите по общественото им обсъждане и последващото им предлагане за утвърждаване от министъра на околната среда и водите. Предвидено е и участието на комитетите в процедурите по преразглеждане на ТПУ на всеки 6 години. Разписана е подробно процедурата по разглеждане на проектите на плановете, техните актуализации и промени от НСБР в хода на процедурите по тяхното утвърждаване. Прозрачността и публичността на предвидените процедури по разработване, актуализация и промяна на ТПУ, освен чрез представителството в комитетите на заинтересованите страни и в НСБР на различните заинтересовани страни, се гарантира и от предвидените обществени обсъждания на документите. В Раздел III на Глава втора от наредбата са разписани процедурите по обществено обсъждане на проектите на ТПУ и техните актуализации, като предвид териториалния обхват на плановете и техния обем са заложени по-продължителни срокове за достъп до документите и задължително провеждане на срещи във всяка от областите, с цел представяне и обсъждане на ТПУ. Предвиден е и допълнителен 14-дневен срок след всяка от срещите за представяне на писмени становища и бележки.

Регламентирано е и редовно публично оповестяване на най-ранен етап в ход на всички процедури, както и широк обществен достъп до документите.

С предвидените процедури на широки обществени обсъждания, прозрачност и диалог се гарантира отчитането във възможно най-пълна степен на интересите на всички заинтересовани страни и се дава възможност за намиране на ефективни и балансирани, взаимно приемливи решения за управлението на земите, горите и водните площи в границите на защитените зони. Това ще спомогне за постигане на целите на устойчивото развитие на регионите в хармония с богатото биологично разнообразие на страната при избягване на създаването на конфликти и противоречия с целите на опазване на защитените зони.

Освен задължителната по закон актуализация на ТПУ при обявяване на нова защитена зона и възможността за такава на всеки 6 години в резултат от тяхното преразглеждане, е предвидена и възможност в случай на възникнала необходимост да се извършват промени в плановете и извън този срок. В съответствие със законовите разпоредби, промени в плановете могат да се инициират от регионалните органи за управление и комитетите на заинтересованите страни, като всички предложения за промени подлежат на съгласуване с комитетите на заинтересованите страни. В хода и на тази процедура се следват принципите на пълна публичност и прозрачност, като всички съгласувани от комитетите предложения за промени се подлагат на задължително обществено обсъждане, след което е предвидено провеждането на ново обсъждане и съгласуване на предложенията с отразени бележки с комитетите на

заинтересованите страни. Възможността за промени в документите, съобразно предвидената процедура, осигурява необходимата гъвкавост на тези дългосрочни планови документи.

С Наредбата е разработено и приложение към чл. 8, ал. 2 от нея, съдържащо **Минимални изисквания за структурата и съдържанието на териториален план за управление на защитени зони (ТПУ),** съобразено с новия пространствен обхват на плановите документи, заложен в чл. 27 от ЗБР и с новите изисквания към тяхното съдържание, съобразно чл. 29 от същия.

Наредбата и приложението към нея са съобразени с вече утвърдените и налични планови, програмни, административни и нормативни документи в страната, свързани с управлението на земите, горите и водните площи в защитените зони, като е предвидено те да бъдат съобразени при разработването на ТПУ.

Наредбата и приложението към нея са съобразени с въведеното изискване в ЗБР за разработване на специфични и подробни цели на опазване на защитените зони и утвърждаването им с нарочна заповед на министъра на околната среда и водите. ТПУ ще се разработват на база специфичните и подробни цели на опазване на защитените зони и ще определят необходимите мерки за постигането им, насочени съответно към съхраняване или възстановяване на типовете природни местообитания и видовете, предмет на опазване в защитените зони, при отчитане на икономическите, социалните и културните изисквания, както и регионалните и местните особености. По този начин ще се постигне по-ефективно изпълнение на задълженията на страната по Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (Директивата за местообитанията), и в частност разпоредбите на чл. 6, пар. 1 и 2 от нея, като се следват най-добрите практики в Европейския съюз (ЕС).

II. Целите, които се поставят

С предложения проект на Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони се цели да се уредят реда и условията, при които се приемат териториални планове за управление на защитени зони, включително и Черноморки план за управление на защитени зони, така че да се постигане по-голяма ефективност при управлението на Европейската екологична мрежа „Натура 2000” в България, в съответствие с указанията на Европейската комисия и добрите практики в ЕС, да се гарантира постигане на природозащитните цели, както и включване на всички заинтересовани страни и особено на местните общности в процеса и създаване на възможности за устойчиво развитие на регионите, чрез което да се подобрят условията за опазване на биологичното разнообразие в страната като цяло.

III. Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Предложеният проект на акт няма да доведе до въздействие върху държавния бюджет, поради което е приложена финансова обосновка, изготвена в съответствие с Приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от УПМСНА.

През програмния период 2021-2027 г. по Програма „Околна среда“ са осигурени средства за разработване на Териториални планове за управление на защитени зони, в съответствие с утвърдената от Европейската комисия Национална рамка за приоритетни действия за Натура 2000 (2021-2027 г.). Изпълнението на мерките за

запазване или възстановяване на целостта на защитените зони или свързаността между тях се очаква да се финансира със Европейски средства. Съгласно чл.10, ал.6 от Закона за биологичното разнообразие, Министерството на околната среда и водите изпраща на Европейската комисия за одобрение списъка на защитените зони, приет от Министерския съвет. На Европейската комисия се изпраща за одобрение и финансова оценка за необходимото съфинансиране от Европейската общност на предвидените мерки за опазване и/или възстановяване на благоприятното състояние на природни местообитания и видове в защитените зони по чл. 6, ал. 1, приети с решението на Министерският съвет.

IV. Очаквани резултати от прилагането на правилата на проекта

Ще бъде създадена задължителната нормативна уредба за разработване на териториални планове за управление на защитени зони, които ще се разработват на база на специфичните и подробни цели на опазване на защитените зони и ще определят мерките, чрез които ще се постигнат определените специфични и подробно цели. С приемането на проекта на нормативен акт ще бъдат въведени ясни механизми за разработване и утвърждаване на териториалните планове за управление на защитени зони, тяхното преразглеждане, промени и актуализация, включително участието на всички заинтересовани страни в тези процеси, съобразени изцяло с новите предвиждания на ЗБР. Ще се постигне съответствие със законовите правомощия и задължения на органите за управление на защитените зони и участието на Комитетите на заинтересованите страни в процесите по разработване, преразглеждане, промени и актуализация на териториалните планове за управление на защитени зони, съгласно чл. 115а – 117а от ЗБР. Приемането на нормативния акт ще повиши участието на местните общности в процеса на управление на мрежата Натура 2000. Ще бъде осигурено участието на заинтересованите страни в процеса на вземане на решения, свързани с управлението на мрежата Натура 2000.

След приемането на проекта на наредба ще бъде утвърдено методическо ръководство за разработване на териториални планове за управление на защитени.

Приемането на проекта на наредба е основна предпоставка органите за управление на защитените зони на регионално ниво да започнат организацията по разработването на ТПУ, с което да изпълнят изискването на чл. 27 от ЗБР.

V. Съответствие на правилата на проекта с правото на ЕС

С наредбата не се въвеждат разпоредби, изискващи транспониране на норми от европейското законодателство. Не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право, тъй като с текстовете на наредбата не се въвеждат текстове от правото на ЕС, а се въвеждат само процедури за прилагане на разпоредби от директива. Предложеният проект е в съответствие с основните принципи и свободи, залегнали в Договора за функционирането на ЕС, и е в съответствие с принципа на пропорционалност, тъй като предложеният проект е подходящ, за да бъдат постигнати заложените с проекта цели и не налага на лицата тежест, която е прекомерна спрямо търсеният резултат - целесъобразно управление на защитените зони.